

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

8 nci Birleşim

30 . 11 . 1967 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	182	met Özgüneş'in, bir vatandaşın muvazzaf askerlik durumuna dair Millî Savunma ve İçişleri bakanlarından sorusu ve Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun yazılı cevabı (7/348)	186:187
2. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER	183	2. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Holânda'ya satılan çaya dair sorusu ve Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in yazılı cevabı (7/357)	187:189
1. — Başkanın kendisini Başkanvekilliğine seçmek suretiyle hakkında gösterilen itimada teşekkürlerini, Anayasa ve İktisadî hükümleri ile Genel Kurulun karar ve temayüllerine bağlı kalmak hususundaki samimî hissiyatını belirten sözleri.	183	3. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş'in, Hacılar bucağının işleme suyuna dair sorusu ve İmar ve İskân Bakanı Haldûn Menteseoğlu'nun yazılı cevabı (7/366)	189:190
2. — Tabii Üye Kadri Kaplan'ın; Matbuattan edindiği intibaa göre, Kıbrıs konusunda yapılması düşünülen anlaşmanın Türk Cemaatinin uzun vâdeli menfaatleri aleyhine olduğuna dair demeci.	183:184	4. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Kadri Kaplan'ın, Gayret mahallesi adı ile inşa edilen sosyal konutlara dair İmar ve İşkan ve Çalışma bakanlarından sorusu ve İmar ve İşkan Bakanı Haldûn Menteseoğlu'nun yazılı cevabı (7/384)	190:191
3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	184		
1. — Başkanlık Divanlarının seçildiğine dair komisyon başkanlıkları tezkere-leri.	184:186		
4. — SORULAR VE CEVAPLARI	186		
B) Yazılı sorular ve cevapları	186		
1. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Meh-			

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Başkan; 29 Kasım 1967 Çarşamba günü saat 15 te Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisi'nin birleşik toplantı yapacağını bildirdi.

Ankara Üyesi Mansur Ulusoy'un Millî Savunma Komisyonundan istifasına dair önergesi okundu, bilgi edinildi.

Tabii Üye Mehmet Özgüneş'in, Kıbrıs olayları konusunda söz istediğini belirten önergesi okundu, reddolundu.

Komisyonlarda açık bulunan üyelükler için yapılan seçimde bütün adaylar yeter oyu almak suretiyle seçildiler.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanında açık bulunan bir Divan Kâtipliğine Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca seçildi.

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş'in, özel yüksek okullar konusunda Senato araştırması istiyen önergesi üzerinde görüşüldü ve kabul olundu. Araştırmanın evvelce aynı maksatla kurulması kararlaştırılan Araştırma Komisyonuna, bu önergede belirtilen hususların da araştırmasının görev olarak verilmesi kabul edildi.

Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın 444, 448

Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın 440, 443
Ankara Üyesi Yiğit Köker'in 447,
İstanbul Üyesi Erdoğan Adalı'nın 449,
İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in 461, 462
Tabii Üye Kâmil Karavelioğlu'nun 479 ve
İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin 482 sayılı sorularının cevapları, ilgili Bakanlar bu birleşimde hazır bulunmadıklarından gelecek birleşime bırakıldı.

Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi İzzet Bırand'ın, Hacettepe Üniversitesi Rektörü ile ilgili olarak basında görülen yayınlara dair sözlü sorusuna Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem cevap verdi.

30 Kasım 1967 Perşembe günü saat 15 00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 18,40 da son verildi.

Kâtip

Yozgat

Başkan

Ibrahim Şevki Atasagun Sadık Artukmaç

Kâtip

Hatay

Enver Bahadırılı

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, bütün ekicilerinin durumuna dair sözlü soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (6/483)

Yazılı sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, banka kredilerinin illere göre dağılışına dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/390)

2. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, dış borçlanmalar suretiyle temin edilen kredilere dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/391)

3. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı

Atalay'ın, küçük sanayi işletmelerine dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/392)

4. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, elektrik, makina, cihaz ve malzemeleri sanayiine dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/393)

5. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, ödünç para verme işiyle uğraşanlara dair yazılı soru önergesi, Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (7/394)

6. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, Tekel İdaresinin üzümlü alımına dair yazılı soru önergesi, Gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderilmiştir. (7/395)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Macit Zeren

KÂTİPLER : Enver Bahadırılı (Hatay), Sadık Artukmaç (Yozgat)

BAŞKAN — 8 nci Birleşimi açıyorum. Çoğunluğumuz vardır.

2. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER

1. — *Başkanın; kendisini Başkanvekilliğine seçmek suretiyle hakkında gösterilen itimada teşekkürlerini, Anayasa ve İçtüzük hükümleri ile Genel Kurulun karar ve temayüllerine bağlı kalmak hususundaki samimî hissiyatını belirten söylevi*

BAŞKAN — Genel Kurul çalışmalarında vazifeye başladığım bu ilk Birleşimde beni Başkanvekili seçmek suretiyle göstermiş olduğunuz itimada topluca teşekkürlerimi sunmak fırsatını elde etmiş bulunuyorum. Bize kuvvet kaynağı Anayasa hükümleri ile içtüzük hükümlerine ve Yüksek Senatonun karar ve temayülâtına bağlı kalmak hususu samimî hissiyatımdır. Saygılarımla arz ederim. (Alkışlar)

2. — *Tabii Üye Kadri Kaplan'ın; matbuattan edindiği intibaa göre, Kıbrıs konusunda yapılması düşünülen anlaşmanın Türk Cemaa-tinin uzun vâdeli menfaatleri aleyhine olduğuna dair demeci*

BAŞKAN — Sayın Kadri Kaplan'ın Kıbrıs konusunda gündem dışı konuşma isteği vardır. Gündem dışı konuşma taleplerine geniş ölçüde imkân verilmesi lâzımgeldiği kanaatini taşıyorum. Ancak bugün Sayın Kadri Kaplan'a takdir hakkımı lehinde kullanmak imkânından mahrumum. Çünkü 7 nci Birleşimde aynı konuda vâki olan konuşma talebi is'af edilmemiş ve Genel Kurulun da reyine arz edilmek suretiyle söz verilmemişti. Biraz evvel de anlatmış olduğum veçhile Genel Kurulun temayülüne devamlı surette bağlı olmak hissiyatında olduğum için bu imkândan mahrumum.

Israr ediyor musunuz, Sayın Kaplan?

KADRI KAPLAN (Tabii Üye) — Sayın Başkan, düne nazaran bugün, daha başka bir önem

taşımaktadır. Kararınıza saygı duyuyorum. Bu farkı belirtmek ihtiyacındayım. Buna göre kararınızı tashih etmeniz mümkün değil midir?

BAŞKAN — Direniyor musunuz?

KADRI KAPLAN (Tabii Üye) — Israr ediyorum.

BAŞKAN — O halde Genel Kurulun oyuna arz ediyorum. Sayın Kadri Kaplan'ın gündem dışı konuşma isteğine muvafakat edenler parmak kaldırmak suretiyle oylarını beyan etsinler... Kabul etmeyenler... ihtilâf var. Bu sebeple ayağa kalkmak suretiyle oylıyacağım. Konuşmasını kabul eden arkadaşlar lütfen ayağa kalksınlar... Oturunuz efendim. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Buyurunuz. (Sol ve orta sıralardan alkışlar)

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — 44 e 46. İki de yanlış sayabilir; itiraz ediyorum.

KADRI KAPLAN (Tabii Üye) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, bana bu konuşma fırsatını verdiğiniz için teşekkürlerim sonsuzdur. Takdir ediyorum, bütün gücümüzle Parlâmento olarak bu milli dâvada Hükümeti desteklemek için şimdiye kadar tutumumuzda hiçbir aşırı hareket olmamıştır, muhalefetten veya muhalefet görüşünde olan birisi olarak arz ediyorum, gerek Türk kamu oyuna, gerekse dünya kamu oyunda köstekleyici durumda gözükmemek şiarımız olmuştur. Ama yine takdir edersiniz ki şimdiye kadar dâvaya esassız teşhis koyacak ve çözümünü hakkında kesin bilgilere sahibolacak bir bilgiyi, resmen Parlâmenter olarak, almış değiliz. Dün ümidetmiştik, o da imkân dâhiline girmedi.

Şimdi gazetelere intikal eden bâzı bilgiler var. Eğer bu bilgiler doğru ve böyle neticelene-

cekse anlaşma, elbette ki karşı görüşlerin ortaya sürülmesinin tam zamanıdır. İş işten geçtikten sonra ortaya sürülürse bu boşuna çatışmaları şiddetlendirmekten başka bir işe yaramaz. Yok gazetelere intikal etmiş bilgiler öyle değil, bizim de dile getirdiğimiz hususlar dikkate alınmıyorsa bu iktidar ve karşı görüşlerin daha çok yakınlaşmasına sebeb olur, bunda da hiç sakınca yok. Ben o kanaatleyim ki, gazetelerdeki bilgiler böyle ise çünkü, başka bilgi almaya imkân yok, alamıyoruz hiçbir yerden, böyle ise tutulan yolda bâzı sakatlıklar bulunduğunu son defa olarak bir Parlâmanter olarak söylemeye mecburum. Bu benim için bir Parlâmento vazifesidir.

Değerli arkadaşlarım, gazetede ki bilgiler gerçek ise Türk Milletinin önüne getirilen hal tarzı Kıbrıs dâvasının temelden çözümüne bir şey katmamıştır. Görüşüme göre bu hal tarzı, bardağı taşıran son vahşice saldırı sahiplerine haklı olarak bir kötek atmamızı ve böylece fiili duruma hâkim olmamızı önlemek amacıyla güden ve büyük devletler tarafından bulunmuş kurnazca bir hal tarzıdır.

Değerli arkadaşlarım, bu anlaşma anlaşmalara riayet anlaşması gibi gerek hukukun gerekse gerçeklerin garipsiyeceği bir anlam taşımaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bu anlaşma ile yaşamının fiilen mümkün olmadığı tecrübe ile anlaşılan eski duruma, teyiden ve katmerli olarak, dönülmektedir. Daha da beteri eski durumun değiştirilmiyeceğinin ısrarla ifade edilmesi ile, fiziki ayrıma dayalı Kıbrıs Federasyonu yolu kanaatimce kapatılmıştır.

Değerli arkadaşlarım, bu anlaşma ile Türk

ve Rum cemaati arzuları dışında içiçe bir bütün halinde yaşamaya zorlanmaktadır ki, Türk Cemaati Lideri Doktor Küçük bugün de böyle bir hayat tarzının mümkün olamayacağını ifade etmiştir, en son olarak.

Değerli arkadaşlarımı 1960 durumuna dönüşü kesin bir şekilde belgeliyen bu anlaşma muhtemelen Birleşmiş Milletlerdeki çalışmaya tesir edecek ve mesele kapanmıştır farzedilerek Kıbrıs'ta yeni bir buhran için için işliyecektir.

Değerli arkadaşlarım, açıkça görülmektedir ki mesele büyük devletler menfaatleri yönünde fakat Türkiye'nin ve Türk Cemaatinin uzun vâdeli menfaati aleyhine sonuçlanmaktadır. Makarios'un bundan yararlanarak birçok yokuşlar göstereceği beklenmelidir.

Netice olarak, bugün karşılaştığımız bu durum gerek politik şartların, gerekse müdahale ve çıkarmaya uygun askeri şartların en müsaidolduğu ve haklılık ve meşruiyet kavramlarının zirveye ulaştığı zaman müdahale fırsatının kaçırılmasından, bu kaçırıştan sonra da karşı tarafa düşünmek ve hazırlanmak fırsatının verilmesinden ve uluslararası teşekküller ve büyük devletlere ise ağırlıklarını koymak imkânının verilmesinden yani bu konuda milletin tam ve bütün desteğine mazhar olmuş olan Hükümetin hazırlıksız ve kararsızlığından doğmuştur. Eğer varılan anlaşmalar, basın yolu ile intikal eden şekilde ise, yukarıda sayılan sakıncalardan ötürü sadece buhranı geçici olarak giderici bir mahiyette demektir. Bu da uzun vâdeli menfaatlerimize ve dünya barışına uygun görülmemektedir. Saygularımı sunarım. (Soldan ve ortadan alkışlar).

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Başkanlık divanlarının seçildiğine dair komisyon başkanlıkları tezkereleri.*

BAŞKAN — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları meyanında komisyon başkanlıklarından alınmış tezkereler vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa ve Adalet Komisyonu «10» üyenin iştiraki ile 23 . 11 . 1967 tarihinde toplanarak

Başkanlık Divanını aşağıdaki şekilde seçmiştir:

Arz olunur.

Anayasa ve Adalet Komisyonu

Başkanı

Aydın

Osman Saim Sarıgöllü

Başkan: Osman Saim Sarıgöllü

Sözcü : Ahmet Nusret Tuna

Kâtip : Hayri Mumcuoğlu

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Yüksek Başkanlığa

Bütçe ve Plân Komisyonu, «10» üyenin iştiraki ile 23 Kasım 1967 tarihinde toplanarak Başkanlık Divanını aşağıdaki şekilde seçmiştir.

Arz olunur.

Başkan : Lûtfi Tokoğlu (Kocaeli)
Sözcü : Osman Salihoglu (Sakarya)
Kâtip : M. Faik Atayurt (Uşak)

Bütçe ve Plân Komisyonu
Başkanı
Kocaeli
Lûtfi Tokoğlu

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuz Başkanlık Divanı için yapılan seçim neticesinde; Başkanlığa Samsun Senatörü Fethi Tevetollu, Sözcülüğe Tekirdağ Senatörü Cemal Tarlan, Kâtipliğe de İstanbul Senatörü Erdoğan Adalı'nın seçilmiş olduğunu arz ederim.

Dışişleri, Turizm ve Tanıtma
Komisyonu Başkanı
Samsun
Fethi Tevetoglu

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuz Başkanlık Divanı için yapılan seçim neticesinde Başkanlığa Sivas Senatörü Ziya Önder, Sözcülüğe Malatya Senatörü Nüvit Yetkin, Kâtipliğe de İzmir Senatörü Ö. Lûtfi Bozcalı'nın seçilmiş olduğunu arz ederim.

İçişleri Komisyonu Başkanı
Ziya Önder
Sivas

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Yüksek Başkanlığa

Malî ve İktisadi İşler Komisyonu Riyaset Divanı seçimine (13) sayın üye katılmış ve neticede:

Başkanlığa : (13) Oy ile Hasan Âli Türker
Sözcülüğe : (13) Oy ile Zeki İslâm

Kâtipliğe : (13) Oy ile Refik Ulusoy seçilmişlerdir.

Arz olunur.

Malî ve İktisadi İşler Komisyonu
Başkanı
Balıkesir
Hasan Âli Türker

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına
Millî Eğitim Komisyonu (10) üyenin iştiraki ile 23 . 11 . 1967 günü toplanarak, Başkanlık Divanını aşağıdaki şekilde seçmiştir.

Arz olunur.

Komisyon Başkanı
Cahit Okurer

Başkan : Cahit Okurer
Sözcü : Mehmet Özgünes
Kâtip : Arslan Bora

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına
Millî Savunma Komisyonu Başkanlık Divanı seçimine (10) üye katılmış, neticede:

Başkanlığa Enver Aka
Başkan V. Cemal Yıldırım
Sözcülüğe Hilmi Onat
ve Kâtipliğe de Enven Işıklar seçilmişlerdir.
Arz olunur.

Komisyon Başkanı
Balıkesir
Enver Aka

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Yüksek Başkanlığa

Sosyal İşler Komisyonununun 28 . 11 . 1967 tarihinde yapmış olduğu Başkanlık Divanı seçimine (10) sayın üye katılmış ve neticede :

Başkanlığa (6) Oy ile Edip Somunoğlu (Erzurum)
Sözcülüğe (9) Oy ile İlyas Karaöz (Muğla)
Kâtipliğe (10) Oy ile Abdülkerim Saraçoğlu (Mardin) seçilmişlerdir.
Saygı ile arz olunur.

Sosyal İşler Komisyonu Başkanı
Erzurum
Edip Somunoğlu

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına
20.11.1967 günü toplanan Bütçe Karma Komisyonunda yapılan Başkanlık Divanı seçimleri sonucunda;

Komisyon Başkanlığına Aydın Milletvekili İsmet Sezgin, Başkanvekilliğine Aydın Senatörü İskender Cenap Ege, Sözcülüğe Sakarya Milletvekili Dr. Nuri Bayar. Kâtip üyeliğe de Bolu Milletvekili Halil İbrahim Cop seçilmiştir.

Arz olunur.

Bütçe Karma Komisyonu
Başkanı
Aydın Milletvekili
İsmet Sezgin

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

140 sayılı Kanunun 4 ncu maddesi gereğince Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlık Divanı için 24 . 11 . 1967 tarihinde yapılan gizli seçim sonunda ilişik ayrılma heyeti raporunda belirtildiği üzere,

Bolu Senatörü Sırrı Uzunhasanoğlu Başkanlığına

Sivas Milletvekili Kâzım Kangal Başkanvekilliğine

Kütahya Milletvekili Mehmet Ersoy Sözcülüğüne

Adana Senatörü M. Yılmaz Mete Sözcülüğe
Konya Senatörü Mustafa Dinekli Kâtipliğe
Trabzon Milletvekili Ömer Usta Kâtipliğe seçilmiştirlerdir.

Saygı ile arz olunur.

Dilekçe Karma Komisyonu
Başkanı
Bolu
Sırrı Uzunhasanoğlu

BAŞKAN — Gündemde görülecek başka bir madde olmadığından birleşimi 5 Aralık 1967 Salı günü saat 15,00 te toplanılmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati 15,22

4. — SORULAR VE CEVAPLAR

B — YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Mehmet Özgüneş'in, bir vatandaşın muvazzaf askerlik durumuna dair Millî Savunma ve İçişleri bakanlarından sorusu ve Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun yazılı cevabı (7/348)

Ankara; 17 Temmuz 1967

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Millî Savunma ve İçişleri bakanları tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim.

Mehmet Özgüneş

Soru 1. — Akyazı'nın Kuzuluk köyü halkından Ziya Yıldırımgeç muvazzaf askerlik hizmetini yapmış mıdır?

Soru 2. — Yapmamışsa sebebi nedir?

Soru 3. — Muvazzaf askerlik hizmetini ku-

lanmasının sağır olması sebebiyle yapmamış olduğunu doğru mudur?

Soru 4. — Bu zat şoför ehliyeti almış mıdır?

Soru 5. — Şoför ehliyeti alacak kadar sağlıklı mıdır? Neden askerlik hizmetini yapmamıştır? Sakatlık şoför ehliyetini nasıl almıştır?

T. C.

Millî Savunma Bakanlığı

Müsteşarlığı

28.11.1967

Ankara

Kanun: 651 1 . 67

Konu: Yazılı soru önergesi

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi: Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının 18 . 11 . 1967 tarih ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 8336 - 7/348/5807 sayılı yazısı.

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Mehmet Özgüneş'in «Ziya Yıldırımgeç ismindeki şahsın muvazaflık askerlik hizmeti durumuna dair» vermiş bulunduğu yazılı soru önergesine Bakanlığınca hazırlanmış cevap ekte sunulmuştur.

Arz ederim.

Ahmet Topaloğlu
Milli Savunma Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Mehmet Özgüneş'in «Ziya Yıldırımgeç ismindeki şahsın muvazaflık askerlik hizmeti durumuna dair» vermiş bulunduğu soru önergesinin cevabı

Cevap 1 - 2. — Akyazı'nın Kuzuluk (Kozluk) köyünden 1327 doğumlu Ziyaettin Yıldırımgeç 1934 yılında Haydarpaşa ve 1941 yılında da İzmit Askerî Hastanesinde yapılan muayeneleri sonunda çürüğe ayrılmış olması sebebiyle muvazaf askerlik hizmetini yapmamıştır.

Cevap 3. — 1934 - 1941 yıllarında yürürlükte bulunan Beden Kabiliyeti Talimatnamesi hastalık cetvelinin 16 ncı maddesindeki «her iki kulakta asmiyeti - tamme, her iki kulakta 1 metreden aşağı bir mesafeden fısıltıyı işitecek derecede müterakki asmiyet» hükmüne giren durumu sebebiyle muvazaflık hizmetini yapmamıştır.

Adı geçen şahsın işçileri Bakanlığınca tarafından yazılı soru önergesi üzerine sevk edilmiş bulunduğu Sakarya Devlet Hastanesinde Kulak - Burun - Boğaz Müttehassısınca yapılan muayenesi sonunda «Sağlık durumu şoför olmasını mâni değildir» meşruhatını havi 16.10.1967 günkü sağlam raporu almış olduğu anlaşıldığından raporlar arasındaki mübayanetin tetkiki ile gerekli işlemin yapılması için ilgili daireye emir verildiğini arz ederim.

2. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Holânda'ya satılan çaya dair sorusu ve Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in yazılı cevabı (3/375)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun, Gümrük ve Tekel Bakanlığı tarafından, yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Ankara Senatörü
Hıfzı Oğuz Bekata

Türkiye'de kilosu 23 liraya maledilen çayın, kilosu 160 kuruştan 10 000 tonunun Holânda'ya satıldığı doğru mudur?

Bu satış doğru ise, gerçek sebebi nedir ve maliyetle satış arasındaki büyük fark nasıl kapatılacaktır?

T. C.

Gümrük ve Tekel Bakanlığı
Tetkik ve Murakabe Heyeti Reisliği
Sayı : 6203

Ankara 29 . 11 . 1967

Konu : Cumhuriyet Senatosu
Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın yazılı soru önergesi.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına
İlgi : Genel Sekreterlik, Kanunlar Müdürlüğü 1 . 11 . 1967 tarih ve 8500-357/5678 sayılı yazınız.

Holânda'ya satılan çay hakkında, Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Sayın Hıfzı Oğuz Bekata'nın, 5 . 9 . 1967 tarihli yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Gereğini müsaadelerine arz ederim.

İbrahim Tekin
Gümrük ve Tekel Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sayın Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Holânda'ya satılan çaya dair yazılı soru önergesinin cevabı.

1. Kilosu (23 liraya değil) 1 905.80 kuruşa maledilmiş olan çaylarımızdan (10 000 ton değil) 8 000 tonu kilosu (160 kuruştan değil) 173,54 kuruştan Holânda'da Vau Rees Bosman Firmasına satılmıştır.

2. Satışın sebebi :

Dünya çay üretimi, 1966 yılında bir evvelki yıla nazaran artmış, Seylân ve Endonezya hariç, diğer bütün çay müstahsılı memleketlerde rekor seviyesine erişmiştir. Şu hususu önemle kaydetmek lâzımdır ki, Afrika Kıtası çay üretimi, 1965 yılına nazaran 1966 yılında % 23 nisbetinde artış göstermiştir. Bu yıl zarfında dünya piyasalarına düşük kaliteli çay arzı evvelki yıllara mukayese kabul etmeyecek derecede artmıştır.

1966 yılında memleketimiz çay istihsalı de rekor seviyeye erişmiş ve kuru çay üretimi, ikin-

ci Beş Yıllık Kalkınma Plânı hazırlık çalışmalarını ile ilgili raporla kaydedildiği gibi, 1973 yılında ulaşılması düşünülen hedefe, yani 23 000 tona varmıştır.

1 Mart 1966 tarihinde 8 900 ton olan stok miktarı, 1966 yılı kampanyası sonunda elde edilen 23 000 ton kuru çayın ilâvesi ile 31 900 tona yükselmiştir. Memleketimizin iç tüketim ihtiyacı ve idare stoku olarak muhafaza edilmesi gereken 23 900 ton çayın genel stoktan tenzili mütaakıp 8. 000 ton çayın behemehal ihraç yolu ile değerlendirilmesi zarureti hâsıl olmuştur.

Diğer yönden kuru çayın kısa bir müddet stokta kalmakla evsaf kaybı suretiyle heder olması 8 000 ton çayın ihraç yolu ile mehmaemkân değerlendirme zarureti inzimam eden önemli bir sebeboldu.

1966 yılında mevcut çay ambarlarımızın ancak 11 600 ton çayın, depolanmasına müsaidoluşu ve çay bölgesinde bulunan bu ambarların, rutubet almayı önleyici klima tertibatını haiz olmaması ve (bilâhara tahakkuk ettiği gibi) 1967 mahsul yılında da en az bir yıl evvelki miktarda yaş çay yaprağı istihsal edileceği hususundaki tahminler, 8 000 ton çayın büyük masrafları istilzam edecek bir ambarlama işine girişilse dahi ileride bizzat satılmıyacak hale gelerek idareyi yeni zararlara düşürmeyeceği hususundaki düşüncelere kuvvet vermiş ve mezkûr çayların ihraç yolu ile değerlendirilmesi zarureti ortaya koymuştur.

Bunlara ilâveten şu hususun önemle kaydedilmesi gerekir ki, çay ithalâtının durması dolayısıyla müstehlik kütlesine daha iyi çay satılabilmemizi temin maksadiyle yüksek vasıflı çayların iç tüketime tahsis edilmiş olması, ihracata tefrik olunan istihsal ve tüketim fazlası çayların düşük kaliteli olması zarureti tevli-detmiştir.

8 000 ton çay, mevzuatımız ve onun icabetirdiği usule uygun bir şekilde satışa çıkarılmış ve keyfiyet iki defa gazetelerle ilân edilmiş olmasına rağmen tamamını alacak başkaca bir talibin zuhur etmemesi sebebiyle Rotterdam'da Van Rees Bosman's Firmasına kilosu 173,54 kuruştan satılmıştır.

Nitekim satış tahakkuk etmeden çok önce 1966 yılı mahsulü çaylarımızın Londra borsasında beynelmilel hüviyeti haiz Broker'lere

yaptırılan ekspertizi neticesinde, libresi için takdir edilen 14.1/2 penilik fiyattan, sandıklama, gemi navlunu, sigorta ücreti ambar masrafları ile mezkûr çayların uzun müddet stokta kalması dolayısıyla vâkı kıymet kaybı tenzil edildikten sonra, kalan miktarın ihraç fiyatımız civarında olduğu ve bu suretle 8 000 ton çayın değerine uygun fiyatla satıldığı neticesine varmak kabildir.

3. — Maliyet ve satış fiyatları ile kâr ve zarar ilişkileri:

1963 yılı mahsulü çaylarımızın FOB - Rize maliyeti beher kilo için 1 905,80 kuruş olmuştur.

Çaylarımızın maliyet altı fiyatlarla satışının bir Müessesenin kâr ve zararı olarak mütalâa edilmeyip yakın mazide önemli miktarda çay ithal eden bir ülkenin kısa bir müddet içinde kendine yeter bir müstahsil ve son senelerde de çay ihracatçısı haline gelmesi tarzında mütalâa etmenin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Diğer yönden, maliyet altı fiyatlarla istihsal fazlası çayların beynelmilel Dünya piyasalarına arzı; memleketimizin genel ziraat ve dış ticaret politikası içinde millî nitelikte bir mahsulün heder edilmiyerek değerlendirilmesi şeklinde mütalâa edilmek gerekir.

Arz edilen bütün bu şartlar altında ittihaz olunan tedbirlerin aksine 8 000 ton çayın ihraç edilmeden akıbetine terk edilmek suretiyle imhahk bir hale getirilmesinin aynı miktarda istihsal edilen 1967 yılı mahsulü çayların da bu sebeple aynı akıbete duçar olmasının memleket ziraat ve ekonomisi için tevlidedeacağı ağır zarar, satışın isabetli ve yerinde bir karar neticesi yapılmış olduğunu ifade etmektedir.

Kaldı ki, 1966 yılında elde edilen (23) milyon kilo çayın umum maliyet masrafı 438 334 000 lira ve (ihraç edilen kısım hariç) yalnız yurt içinde satılan kısmından elde edilen hasılat 630 000 000 lira olduğundan, ihraç edilen miktar hiç nazarı itibara alınmamış olsa bile 1966 yılı çay imalâtında 191 666 000 lira kâr edilmiş bulunmaktadır. ihraç edilen çaylardan elde edilen 13 883 200 lira bu miktara ilâve edilmiş olmakla her hangi bir zararın mevzuubahsolmadığı açıkça meydana çıkar. Ayrıca bu paranın döviz olarak memleketi girdiği de

göz önünde tutulacak olursa millî ekonomi yönünden de munzam bir fayda sağladığı anlaşılr.

Bütün bu sebeplerle, Hollânda'da Van Rees Bosman's firmasına 8 000 ton çayın satışının güç bir devrede çay endüstrimizin inkişafı ve geleceğinin temini için zamanında ve olumlu yönde alınmış bir tedbir olarak kabul edilmesi lâzımgelir.

Keyfiyeti bilgilerine arz ederim.

İbrahim Tekin

Gümrük ve Tekel Bakanı

3. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş'in, Hacılar bucağının içme suyuna dair sorusu ve İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşoğlu'nun yazılı cevabı (7/366)

20 . 5 . 1967

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına,

Aşağıdaki soruların İmar ve İskân Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim.

Mehmet Özgüneş

Soru : 1

Hacılar bucağının (Kayseri) içme suyu ne zaman getirilmiştir?

Hacılar Belediyesi bu su için İller Bankasına kaç lira borçlandırılmıştır?

Soru : 2

İçme suyu yılda kaç ay akmaktadır? Bu su kış aylarında tamamen kesilmekte midir?

Soru : 3

Kesilmekte ise, bucak halkı kış aylarında içme suyunu nereden ve nasıl temin etmektedir? Temin edilen su gerekli sağlık şartlarını haiz midir?

Soru : 4

İçme suyu bir kaynaktan mı alınmıştır, yoksa kar sularının toplanması suretiyle mi temin edilmiştir?

Soru : 5

Bir kaynaktan alınmışsa :

a) Kış aylarında kesilmesinin sebebi nedir?

b) Bu durum ihale şartnamesine uygun mudur?

c) Değilse, müsebbipler hakkında idari ve adli kovuşturma açılmış mıdır?

d) Açılmış ise netice ne olmuştur? Açılmışsa neden açılmamıştır?

e) İller Bankasınca getirilen ve kış aylarında kesilen başka içme suları var mıdır?

Soru : 6

Kar sularının toplanması suretiyle temin edilmişse :

a) İçme suyunun bu şekilde temini doğrudur mudur?

b) Değilse müsebbipler hakkında idari ve adli kovuşturma açılmış mıdır?

Açılmışsa, neticesi ne olmuştur, açılmamışsa neden açılmamıştır?

Soru : 7

Bugünkü nüfus ve nüfus artışına göre, Hacılar bucağının içme suyu kifayetli midir?

Soru : 8

Değilse ne zaman, neler yapılacaktır?

T. C.

İmar ve İskân Bakanlığı

Özel Kalem Müdürlüğü

30 . 11 . 1967

Sayı : 15/2382

Konu : Sayın Mehmet Özgüneş'in yazılı soruları Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 1 . 11 . 1967 gün ve 8521 - 05692 - 7/366 sayılı yazı.

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sayın Mehmet Özgüneş'in Kayseri iline bağlı Hacılar bucağının içmesuyu hakkındaki yazılı sorularının cevabı 3 nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Haldun Menteşoğlu
İmar ve İskân Bakanı

1. — Kasabanın içmesuyu tesisi İller Bankası tarafından müteahhit Ahmet Güneş'e ihale edilmiş ve inşaatın 10 . 7 . 1955 tarihinde geçici 21 . 9 . 1955 tarihinde de katî kabulü yapılmıştır. Bu inşaatın katî maliyeti 282 353 TL. dir.

2. — Kasabaya su Mayıs ayından Kasım ayına kadar normal gelmektedir. Bu aylar dışında azalmakta ve bazı aylarda tamamen kesilmektedir.

3. — Kasaba halkı kış aylarındaki su ihtiyacını, sayıları 700 e yakın yeraltı sarnıçlarından karşılamaktadır. Bu sarnıçların içerisine yazın şehir suyu doldurmak suretiyle kışa hazırlık yapılmaktadır. Bu vaziyette,

gelen su sıhhi şartlara pek uygun olmamakla beraber çevrede su imkânı kısır olduğundan, bir zaruret karşısında halk bu çareye başvurmuştur: Yazın sarnıçlar boş iken temizlenmekte olduğu şifahen öğrenilmiştir.

4. — İçmesuyu kasabaya 12 Km. mesafeden Erciyes Dağı eteklerindeki Kırkpınar menbaından temin edilmektedir. Bu kaynağı yazın Erciyes'in eriyen karları beslemektedir.

5. — a) Kırkpınar kaynağının beslenme sahası kış aylarında buzlarla kaplı olması sebebiyle zemine kar suları nüfuz edememektedir.

b) Tesisin inşasından evvel yapılan etütler neticesinde, çevrede daha müsait menba bulunmadığından, mevcut yönetmelik çerçevesinde Kırkpınar kaynağından ihtiyacın kısmen karşılanması zorunlu görülmüştür. Tesisin inşaatı, mevcut ve ilgili mercilerce tasdikli projelere göre yapılmıştır.

c) İdari ve adli kovuşturmayı gerektirecek durum yoktur.

d) b ve c şıklarında durum açıklanmıştır.

e) Kış aylarında, don tesiriyle tamamen suyu kesilen ve İller Bankasınca yapılmış başka bir tesis yoktur. (Hacılar kasabasına mücavir Kızılören kasabası içmesuyu tesisleri de kışın donmaktadır. Bu tesis D. S. İ. tarafından yapılmıştır.)

6. — Kasaba içmesuyu kar sularının toplanması suretiyle temin edilmemiştir. Kar suları yeraltı suyunu beslemekte ve yeraltı suyu bir mamba şeklinde tezahür etmektedir.

7. — Hacılar kasabasının bugünkü su ihtiyacı 8,20 lt/sn. ve 30 sene sonraki ihtiyacı 19 lt/sn hesaplanmıştır. Mevcut tesislerin isale hattı inşa edildiği 1953 - 1954 yılları proje şartlarına göre 5,50 lt/sn için tahkik edilmiştir. Bununla beraber âzami kapasitesi 7,00 lt/sn olarak hesaplanmaktadır.

Bahis konusu isaleye esas alınan Kırkpınar benbalarının Haziran ayında 23,00 lt/sn, Temmuz sonunda 16 lt/sn, Ekim ayında da 4,00 lt/sn su verdiği tesbit edilmiştir.

Bu durum ile mevcut içmesuyu tesisleri bugünkü ve müstakbel ihtiyacı karşılayacak kapasitede değildir.

8. — İçmesuyu için etütleri yapılan çalışmalarda, Hacılar ve Hisarcık kasabaları içmesuyunun Tekir Yaylasında yapılacak kaptaj ve dranaajlardan müştereken temin edilmesi düşünülmektedir. Ancak; mahallindeki hava şartlarının müsaade edileceği mevsimde derhal çalışmalara geçilebilecektir.

Bu çözüm mümkün olmadığı takdirde,, nihai hal çaresi olarak kasabanın güneyindeki ovada mevcut Gelbulas ve Dipsiz menbalarının takriben 10 Km. lik bir isale ve 500 m. irtifaa terfii suretiyle ihtiyaç karşılanacaktır. Buradan da görüldüğü gibi Hacılar Belediyesinin mali ve teknik gücünün çok üstünde olan bu sisteme gitmeden evvel, civarın bütün su imkânlarından istifade etmek gerekli idi. Bu bakımdan mevcut Kırkpınar isalesi kışın donmasına rağmen yapılması gereken bir tesis idi.

8. — Halen devam eden etütler müsbet netice verince İller Bankasının resmî programı ve Belediyesinin mali durumu gözönüne alınarak ilk fırsatta proje tanzim edilip, tesisin inşasına başlanabilecektir.

4. — *Cumhuriyet Senatosu Tabû Üyesi Kadri Kaplan'ın, Gayret Mahallesi adı ile inşa edilen sosyal konutlara dair İmar ve İskân ve Çalışma bakanlarından sorusu. (7/384)*

22 Kasım 1967

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki hususların İmar ve İskân ve Çalışma Bakanlıklarınca yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı arz ve rica ederim.

Saygılarımla
Kadri Kaplan

1. Yenimahallede gayret mahallesi adıyla inşa edilen, Sosyal Sigortalara ait sosyal konutların inşasına başlama tarihi ile bitim tarihi nedir?

2. Bu konutların işçiye tahsisi nasıldır?

3. Tahsis edilmeyen ya da tahsis edilip de başka amaçla kullanıldığından ötürü konut sahibine teslim edilmeyen kaç daire vardır?

4. Bu konutların genişlikleri, m². inşa maliyetleri ve sahiplerine devir maliyetleri nedir?

5. Konutların ödeme şekli, vadesi nedir ve ödeme nerelere yapılacaktır?

T.C.

İmar ve İskân Bakanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : 15/2368

29 Kasım 1967

Konu : Sayın Kadri Kaplan'ın
yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Sentosu Başkanlığına
İlgi 23 . 11 . 1967 gün ve Kanunlar Md.
7/384 - 8685/5885 sayılı yazı.
Cumhuriyet Senatosu üyesi Sayın Kadri

Kaplan'ın Gayret Mahallesi adı ile inşa edilen sosyal konutlara dair, yazılı soru önergesi incelendi.

Adı geçen sosyal konutlar Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından inşa ettirilmiş olduğundan, konu ile ilgili soru cevabı Çalışma Bakanlığınca verilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Haldun Mentешеoğlu
İmar ve İskân Bakanı

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

8 NCI BİRLEŞİM

30 . 11 . 1967 Perşembe

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL
KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK
İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTI-
RILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI
VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA
GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

